

§ 123

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle toimeentulotuen saannin turvaamisesta koskevasta valtuustoaloitteesta

HEL 2017-001956 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon valtuutettu Yrjö Hakasen ja 21 muun valtuustoa-
loitteeseen toimeentulotuen saannin turvaamisesta:

"Kelaan vaikuttaminen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi ja Kelan eteläinen vakuutuspiiri pitävät säännöllisiä yhteistyökokouksia toimeentulotukiasioista. Kokouksissa käydään läpi muun muassa esille nousseita ongelmia perustoimeentulotuen käsittelyssä ja sovitaan yhteistyökäytännöistä. Lisäksi esimiehet ovat usein yhteydessä vakuutuspiirin johtoon puhelimitse ja sähköpostilla.

Sosiaali- ja terveystoimi lähetti yhdessä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kanssa Kelaan selvityspyynnön 23.1.2017. Selvityspyynnöksi tehtiin, koska Kelan perustoimeentulotukipäätösten takia pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystoimen työntekijät ovat joutuneet selvittämään paljon asiakkaiden saamia perustoimeentulotukipäätöksiä. Osa päätöksistä on saattanut asiakkaat kohtuuttomiin tilanteisiin, jolloin kunta on joutunut paikkaamaan perustoimeentulotukeen kuuluvia menoja myöntämällä asiakkaille täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Tukea on myönnetty muun muassa ruokaan ja lääkkeisiin sekä myös vuokra-
kuuksiin. Selvityspyynnössä pyydettiin selvennystä terveydenhoitomenojen myöntämisestä, tuloylijäämän huomioimisesta, toimeentulotuen myöntämisestä ennakkona asumismenojen käsittelyssä, tulojen huomioimisesta laskelmassa, toimeentulotuesta oleskeluluvan hakuajana ja opintolainan huomioimisesta.

Selvityspyyntöön saatiin vastaus 5.3.2017 päivätyllä kirjeellä ja siinä vastattiin kaikkiin esitettyihin kysymyksiin. Kela on jo ennen vastausta muuttanut myöntämiskäytäntöjään esimerkiksi terveydenhoitomenojen käsittelyn osalta.

Sosiaali- ja terveystoimi on osallistunut jo parin vuoden ajan aktiivisesti Kuntaliiton organisoimiin kuntafoorumeihin, joissa on käsitelty toimeentulotuen Kela-siirtoa. Viimeisin foorumi oli 8.2.2017, jossa käsiteltiin yhdessä noin 12 kunnan kanssa alkuvuonna ilmenneitä ongelmia

perustoimeentulotuen käsittelyssä. Kuntaliitto on välittänyt foorumin esille ottamat asiat Kelaan.

Asiakaskohtainen yhteistyö on tässä muutosvaiheessa ollut päivittäistä. Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kirjallisilla selvityksillä ja lausunnoilla vaikutetaan Kelan tekemiin perustoimeentulotukipäätöksiin muun muassa asumismenojen hyväksymisen osalta.

Sosiaali- ja terveystoimisto on myös avannut Kelaa varten oman viranomaislinjan, josta Kelan ratkaisijat voivat kysyä edellisten päätösten taustatietoja.

Kelasta välitettyjen täydentävän ja ehkäisevän tuen hakemusten ja sosiaalihuoltolain mukaisten ilmoitusten jakaminen sosiaali- ja terveystoimiston työntekijöille on keskitetty etuuskäsittelyn tiimiin.

Täydentävän toimeentulotuen päätöksenteossa on pysytty seitsemän arkipäivän määräajassa.

Asiakkaiden ohjaus ja neuvonta

Etuuskäsittelyn toimeentulotuen puhelinneuvontaa saa ma-pe klo 9–12 sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämän lisäksi sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat ohjaavat ja neuvovat jatkuvasti asiakkaita perustoimeentulotuen hakemisessa Kelalta. Myös Kelan päätösten sisältöjä selvitetään asiakkaille ja työntekijät ovat tarvittaessa yhteydessä Kelaan päätösten sisällöstä Kelan viranomaislinjan kautta.

Sosiaalineuvontaa varten on rakennettu oma 12 sosiaaliohjaajan tiimi, joka työskentelee kaupungin eri sosiaali- ja terveystoimen pisteissä.

Koska sosiaali- ja terveystoimisto on joutunut paikkaamaan perustoimeentulotukeen kuuluvia menoja myöntämällä asiakkaille täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, Helsingin menot saattavat nousta. Kunnan maksuosuus perustoimeentulotuesta on puolet, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunta rahoittaa kokonaan itse. Korvausten maksamista kunnille käsitellään sosiaali- ja terveystoimistossa.

Sosiaalityön resurssien kohdentaminen ja lisääminen

Sosiaali- ja terveystoimistossa on aikuissosiaalityö organisoitu uudelleen vuoden 2017 alusta lukien. Tiimeissä on sekä sosiaalityöntekijöitä että sosiaaliohjaajia. Myös alle 30-vuotiaiden tiimeissä on nyt 23 sosiaaliohjaajaa 46 sosiaalityöntekijän lisäksi. Etsivässä työssä on 8 sosiaaliohjaajaa aikaisemman 4:n sijasta. He työskentelevät pareittain etelän, pohjoisen, idän ja lännen alueilla.

Aikuissosiaalityötä tehdään yksittäisten asiakkaiden, perheiden ja yhteisöjen parissa. Aikuissosiaalityön asiakkaaksi hakeudutaan ottamalla yhteyttä oman asuinalueen aikuissosiaalityön tiimiin. Myös Kela ja muut yhteistyökumppanit voivat ohjata apua tarvitsevia henkilöitä aikuissosiaalityön asiakkaiksi.

Asiakas voi hakea aikuissosiaalityön tiimistä apua esimerkiksi työhön, asumiseen, perhe-elämän sujuvuuteen, raha-asioiden hoitoon ja erilaisiin elämän kriisitilanteisiin liittyvissä ongelmissa. Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat pyrkivät tukemaan asiakasta hänen pärjäämisessään yhteisellä tavoitteellisella työskentelyllä, ohjaamisella ja harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotukea myöntämällä.

Aikuissosiaalityön tiimeissä asiakkaan elämäntilanne kartoitetaan ja sen pohjalta mietitään yhdessä asiakkaan kanssa palvelujen ja tuen tarve. Aikuissosiaalityön tiimeillä on yhteistyökumppanina myös muut aikuisille suunnatut sosiaalihuollon palvelut kuten asumisneuvonta, talous- ja velkaneuvonta, työkykysearviointi ja kuntouttavan työtoiminnan palvelut.

Aikuissosiaalityön työmallin kehittämistä jatketaan sosiaalihuoltolain mukaiseksi muun muassa koko kevään jatkuvilla koulutuksilla ja työpajoilla.

1.4.2017 alkaen ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki muuttuu yhä enemmän sosiaalityön välineeksi, kuten lakimuutoksen perusteluissa esitetään. Lastensuojelun, vammaispalvelujen ja vanhuspalvelujen sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat alkavat tehdä omien, hyvin tunte miensa asiakkaiden harkintaa vaativia täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä. Etuuskäsittelijät käsittelevät ne hakemukset, jotka eivät edellytä harkintaa tai joista on olemassa sosiaalialan ammattilaisen toimeentulotuen myöntämisen ohjeistus.

Ruotsinkieliset palvelut aikuissosiaalityössä on turvattu. Alle 30-vuotiaiden ruotsinkieliset palvelut on keskitetty läntiselle alueelle Haagaan ja yli 30-vuotiaiden palvelut pohjoiselle alueelle Malmille. Myös muilla alueilla on ruotsinkielisiä taitavia työntekijöitä. Muiden kieliryhmien kohdalla käytetään asiakastyössä tulkkeja tarpeen mukaan.

Koska muutoksia on tapahtumassa, aikuissosiaalityössä seurataan asiakasmäärien kehittymistä, minkä pohjalta vasta voidaan tarkentaa tarvittavan henkilöstön määrää.

Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain mukainen aikuissosiaalityö turvataan. Lautakunta edellyttää huolehti maan, että toimeentulotuen käsittelyyn liittyvään työhön on riittävä henkilöstö.

Terveys- ja hyvinvointi vaikutusten arviointi

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki ja sen saannin turvaaminen on elintärkeää, jotta sitä tarvitsevat henkilöt saavat tarvitsemansa taloudellisen avun ajallaan. Käsittelyn viivästyminen lakisääteisestä ajasta vähentää asiakkaiden hyvinvointia. Asiakkaat ovat joutuneet kohtuuttomiin tilanteisiin, jos heillä ei ole ollut rahaa ostaa tarvitsemiin lääkkeitä. Myös paine siitä, saavatko he toimeentulotuen ajoissa maksaakseen välttämättömät laskunsa, kuten vuokran tai sähkölaskun, vähentää asiakkaiden hyvinvointia."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus

Jäsen Anna Vuorjoki: Lisätään lausunnon loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain mukainen aikuissosiaalityö turvataan. Lautakunta edellyttää huolehtimaan, että toimeentulotuen käsittelyyn liittyvään työhön on riittävä henkilöstö."

Kannattaja: Jäsen Miina Kajos

1 äänestys

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavan äänestyksen tuloksena:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus (jäsen Anna Vuorjoki): Lisätään lausunnon loppuun ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että sosiaalihuoltolain mukainen aikuissosiaalityö turvataan. Lautakunta edellyttää huolehtimaan, että toimeentulotuen käsittelyyn liittyvään työhön on riittävä henkilöstö."

Jaa-äännet: 5

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Tiina Tasmuth

Ei-äännet: 6

Gunvor Brettschneider, Rene Hursti, Miina Kajos, Laura Nordström, Tuomas Tuure, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Jouko Malinen, Hannu Tuominen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 6 - 5 (poissa 2).

Esittelijä

toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Marja Heikkinen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42303
marja.heikkinen(a)hel.fi
Leena Luhtasela, vs. nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, puhelin: 310 58283
leena.luhtasela(a)hel.fi

Liitteet

1 Hakanen Yrjö ym. valtuustoaloite Kvsto 15.2.2017 asia 45

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa seuraavan lausunnon valtuutettu Yrjö Hakasen ja 21 muun valtuustoaloitteeseen toimeentulotuen saannin turvaamisesta:

"Kelaan vaikuttaminen

Helsingin sosiaali- ja terveystyövirasto ja Kelan eteläinen vakuutuspiiri pitävät säännöllisiä yhteistyökokouksia toimeentulotukiasioista. Kokouksissa käydään läpi muun muassa esille nousseita ongelmia perustoimeentulotuen käsittelyssä ja sovitaan yhteistyökäytännöistä. Lisäksi esimiehet ovat usein yhteydessä vakuutuspiirin johtoon puhelimitse ja sähköpostilla.

Sosiaali- ja terveystyövirasto lähetti yhdessä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kanssa Kelaan selvityspyynnön 23.1.2017. Selvityspyynnötehtiin, koska Kelan perustoimeentulotukipäätösten takia pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveystoimen työntekijät ovat joutuneet selvittämään paljon asiakkaiden saamia perustoimeentulotukipäätöksiä. Osa päätöksistä on saattanut asiakkaat kohtuuttomiin tilanteisiin, jolloin kunta on joutunut paikkaamaan perustoimeentulotukeen kuuluvia menoja myöntämällä asiakkaille täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Tukea on myönnetty muun muassa ruokaan ja lääkkeisiin sekä myös vuokravakuuksiin. Selvityspyynnössä pyydettiin selvennystä terveydenhoitomenojen myöntämisestä, tuloylijäämän huomioimisesta, toimeentulotuen myöntämisestä ennakkona asumismenojen käsittelyssä, tulojen huo-

mioimisesta laskelmassa, toimeentulotuesta oleskeluluvan hakuaikana ja opintolainan huomioimisesta.

Selvityspyyntöön saatiin vastaus 5.3.2017 päivätyllä kirjeellä ja siinä vastattiin kaikkiin esitettyihin kysymyksiin. Kela on jo ennen vastausta muuttanut myöntämiskäytäntöjään esimerkiksi terveydenhoitomenojen käsittelyn osalta.

Sosiaali- ja terveysvirasto on osallistunut jo parin vuoden ajan aktiivisesti Kuntaliiton organisoimiin kuntafoorumeihin, joissa on käsitelty toimeentulotuen Kela-siirtoa. Viimeisin foorumi oli 8.2.2017, jossa käsiteltiin yhdessä noin 12 kunnan kanssa alkuvuonna ilmenneitä ongelmia perustoimeentulotuen käsittelyssä. Kuntaliitto on välittänyt foorumin esille ottamat asiat Kelaan.

Asiakaskohtainen yhteistyö on tässä muutosvaiheessa ollut päivittäistä. Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kirjallisilla selvityksillä ja lausunnoilla vaikutetaan Kelan tekemiin perustoimeentulotukipäätöksiin muun muassa asumismenojen hyväksymisen osalta.

Sosiaali- ja terveysvirasto on myös avannut Kelaa varten oman viranomaislinjan, josta Kelan ratkaisijat voivat kysyä edellisten päätösten taustatietoja.

Kelasta välitettyjen täydentävän ja ehkäisevän tuen hakemusten ja sosiaalihuoltolain mukaisten ilmoitusten jakaminen sosiaali- ja terveysviraston työntekijöille on keskitetty etuuskäsittelyn tiimiin.

Täydentävän toimeentulotuen päätöksenteossa on pysytty seitsemän arkipäivän määräajassa.

Asiakkaiden ohjaus ja neuvonta

Etuuskäsittelyn toimeentulotuen puhelinneuvontaa saa ma-pe klo 9–12 sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämän lisäksi sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat ohjaavat ja neuvovat jatkuvasti asiakkaita perustoimeentulotuen hakemisessa Kelalta. Myös Kelan päätösten sisältöjä selvitetään asiakkaille ja työntekijät ovat tarvittaessa yhteydessä Kelaan päätösten sisällöstä Kelan viranomaislinjan kautta.

Sosiaalineuvontaa varten on rakennettu oma 12 sosiaaliohjaajan tiimi, joka työskentelee kaupungin eri sosiaali- ja terveystoimen pisteissä.

Koska sosiaali- ja terveysvirasto on joutunut paikkaamaan perustoimeentulotukeen kuuluvia menoja myöntämällä asiakkaille täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, Helsingin menot saattavat nousta. Kunnan maksuosuus perustoimeentulotuesta on puolet, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kunta rahoittaa kokonaan itse.

Korvausten maksamista kunnille käsitellään sosiaali- ja terveysministeriössä.

Sosiaalityön resurssien kohdentaminen ja lisääminen

Sosiaali- ja terveystoimistossa on aikuissosiaalityö organisoitu uudelleen vuoden 2017 alusta lukien. Tiimeissä on sekä sosiaalityöntekijöitä että sosiaaliohjaajia. Myös alle 30-vuotiaiden tiimeissä on nyt 23 sosiaaliohjaajaa 46 sosiaalityöntekijän lisäksi. Etsivässä työssä on 8 sosiaaliohjaajaa aikaisemman 4:n sijasta. He työskentelevät pareittain etelän, pohjoisen, idän ja lännen alueilla.

Aikuissosiaalityötä tehdään yksittäisten asiakkaiden, perheiden ja yhteisöjen parissa. Aikuissosiaalityön asiakkaaksi hakeudutaan ottamalla yhteyttä oman asuinalueen aikuissosiaalityön tiimiin. Myös Kela ja muut yhteistyökumppanit voivat ohjata apua tarvitsevia henkilöitä aikuissosiaalityön asiakkaiksi.

Asiakas voi hakea aikuissosiaalityön tiimistä apua esimerkiksi työhön, asumiseen, perhe-elämän sujuvuuteen, raha-asioiden hoitoon ja erilaisiin elämän kriisitilanteisiin liittyvissä ongelmissa. Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat pyrkivät tukemaan asiakasta hänen pärjäämisessään yhteisellä tavoitteellisella työskentelyllä, ohjaamisella ja harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotukea myöntämällä.

Aikuissosiaalityön tiimeissä asiakkaan elämäntilanne kartoitetaan ja sen pohjalta mietitään yhdessä asiakkaan kanssa palvelujen ja tuen tarve. Aikuissosiaalityön tiimeillä on yhteistyökumppanina myös muut aikuisille suunnatut sosiaalihuollon palvelut kuten asumisneuvonta, talous- ja velkaneuvonta, työkykyselvitys ja kuntouttavan työtoiminnan palvelut.

Aikuissosiaalityön työmallin kehittämistä jatketaan sosiaalihuoltolain mukaiseksi muun muassa koko kevään jatkuvilla koulutuksilla ja työpajoilla.

1.4.2017 alkaen ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki muuttuu yhä enemmän sosiaalityön välineeksi, kuten lakimuutoksen perusteluissa esitetään. Lastensuojelun, vammaispalvelujen ja vanhuspalvelujen sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat alkavat tehdä omien, hyvin tunte miensa asiakkaiden harkintaa vaativia täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä. Etuuskäsittelijät käsittelevät ne hakemukset, jotka eivät edellytä harkintaa tai joista on olemassa sosiaalialan ammattilaisen toimeentulotuen myöntämisen ohjeistus.

Ruotsinkieliset palvelut aikuissosiaalityössä on turvattu. Alle 30-vuotiaiden ruotsinkieliset palvelut on keskitetty läntiselle alueelle Haagaan ja

yli 30-vuotiaiden palvelut pohjoiselle alueelle Malmille. Myös muilla alueilla on ruotsinkielitä taitavia työntekijöitä. Muiden kieliryhmien kohdalla käytetään asiakastyössä tulkkeja tarpeen mukaan.

Koska muutoksia on tapahtumassa, aikuissosiaalityössä seurataan asiakasmäärien kehittymistä, minkä pohjalta vasta voidaan tarkentaa tarvittavan henkilöstön määrä.

Terveys- ja hyvinvointi vaikutusten arviointi

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki ja sen saannin turvaaminen on elintärkeää, jotta sitä tarvitsevat henkilöt saavat tarvitsemansa taloudellisen avun ajallaan. Käsittelyn viivästyminen lakisääteisestä ajasta vähentää asiakkaiden hyvinvointia. Asiakkaat ovat joutuneet kohtuuttomiin tilanteisiin, jos heillä ei ole ollut rahaa ostaa tarvitsemiaan lääkkeitä. Myös paine siitä, saavatko he toimeentulotuen ajoissa maksaakseen välttämättömät laskunsa, kuten vuokran tai sähkölaskun, vähentää asiakkaiden hyvinvointia."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa valtuutettu Yrjö Hakasen ja 21 muun valtuutetun aloitteeseen 16.5.2017 mennessä koskien toimeentulotuen saannin turvaamista.

Esittelijä

toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Marja Heikkinen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42303
marja.heikkinen(a)hel.fi
Leena Luhtasela, vs. nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, puhelin: 310 58283
leena.luhtasela(a)hel.fi

Liitteet

1 Hakanen Yrjö ym. valtuustoaloite Kvsto 15.2.2017 asia 45

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano